

Cena: 69 Kč

LIDOVÉ NOVINY

5. října 1956
18. prosince 2011

Václav Havel

člověk • politik • dramatik

„Myslím, že naše moderní historie nám nabízí dost důkazů toho, že svoboda není dar, za který bojují a který pak rozdávají jen mocní tohoto světa, ale že ji může získat či ubránit jen ten, kdo sám pro její získání či obranu něco dělá.“

(z projevu ke státnímu svátku ČR 8. 5. 1994)

Rok 2006. Václav Havel na procházce v New Yorku.

Za Václava Havla

Nezůstalo jich už doma moc, kteří nezapochovali. Byli někteří, co přemýšleli jinak, ale hluboce ho respektovali. Mnohým se ale velikost jeho osobnosti z paměti ztrácela. Nějací ho dokonce vypouželi a jedovatci na něj plili nehezka slůvka o elitářských pravdoláskářích. V těchto dnech si ale všichni znovu uvědomí, že v neděli 18. prosince v 10.15 na Hrádečku zemřel Václav Havel, nejvýznamnější muž českých zemí druhé poloviny dvacátého století.

Znovu si připomeneme zaplněná náměstí v listopadu 1989. Desítky tisíc mrznoucích lidí na Hradčanském náměstí 29. prosince stejného roku, kdy poprvé vystoupil na balkon nádvoří Pražského hradu jako nově zvolený československý prezident. Zraky svobodných občanů tehdy k němu vzhlížely s nadějí. Ti, co ji ztratili, si opět

mohou uvědomit, jak velikým mužem Václav Havel byl. Jedině s Václavem Havlem se chtěli setkat politici různých zemí světa a světové osobnosti. Byl jediným českým prezidentem, který vystoupil v americkém Kongresu, kde se mu dostalo několika ovací vstoje. Je jedinou českou osobností, která byla schopna zaplnit titulní strany světových médií, i když právě to by nemělo být poznávacím znakem jeho velikosti a určitě ne Václava Havla.

Byl jedinečným politikem, protože z podstaty politikem nikdy nebyl. Stal se jím z autentické morální potřeby a zůstával více spisovatelem a myslitelem. Nechtěl zůstat miláčkem davů – a nakonec jím ani nebyl, protože lidem říkal, co slyšet nechtěli. Zásadně vycházel ze svého přesvědčení a z toho, co cítil jako důležité. Člověk s ním nemusel souhlasit, ale jeho slovům věřil. Věřil jeho přesvědčení. Vě-

řil v jeho autenticitu, tedy v to, co českému světu politiky tak zoufale chybí. Byl člověkem s osobitým a kouzelným darem jazyka, lehce ironickým humorem a pro své spolence byl skvělým partnerem pro pestrý a veselý život. Václav Havel byl neuvěřitelně konzistentní, občansky pevný, a jak v 70. letech definoval základní principy svých společenských postojů, tak si je ponechal do posledního dne.

Václav Havel už nebude dráždit český svět svými nepřijemnými otázkami. O to více bychom na něj měli myslet a znovu začít číst Havla a o Havlovi. Žádný takový jako Václav Havel už nikdy nebude. Nedopusťme, aby svět věděl lépe než my, jakou osobností byl. Všichni by si měli vzpomenout a postavit ho tam, kam náleží. Na vrchol dějin nejen našich životů.

Dalibor Balšínek
šéfredaktor Lidových novin

LIDOVÉ NOVINY – VÁCLAV HAVEL

Speciál Lidových novin, prodejné samostatně

Výkonný ředitel: Dalibor Balšínek **Vedoucí projektu:** Dan Hrubý **Art director:** Vladimír Dundr **Autoři:** Daniel Kaiser, Jana Machalická, Dalibor Balšínek, Ondřej Štindl, Jiří Peňás, Vladimír Křivka **Jazyková redakce:** Iva Pospíšilová, Petra Klimešová

Tvář svobody

Koncem roku 1989 stovky studentů vyjízděly z velkých měst, aby mezi lidmi na venkově dělaly ve prospěch Václava Havla kampaň před prezidentskou volbou. Jejím cílem nebyl lov hlasů – hlavu státu volil parlament –, ale to, aby lidé člověka, o němž toho do té doby moc nevěděli, za hlavu státu skutečně chtěli.

Po městsku oblečení kluci a holky na silnicích a v hospodách rozdávali plakáty s velkou fotkou Havlovy tváře. Pro mnoho obdaraných to asi byla jedna z prvních příležitostí vidět ji. Tvář člověka, který byl pro mnoho z nich v různých ohledech vzdálený – vkusem, zálibami, původem, osudem – a jenž se měl stát jejich nejvyšším reprezentantem, sešikovat je za sebou, přesvědčit je. A stalo se. Nesměle působící a intelektuálně založený stoprocentní Pražák

poté, co přišel na Hrad, dokázal oslovit davy, stát se pro ně tváří jejich vlastních nadějí.

Havlova tvář na všech sloupech a české (tehdy československé) vlajky, které se ve větru třepotaly najednou nějak volněji, byly příznaky přicházející svobody. A i díky té tváři člověk konečně mohl tu vlajku přijmout zcela za svou. Byla najednou zbařená poníženi, jež jí přinesly roky zneužívání klikou místních satrapů.

Tou tváří svobody se Václav Havel stal naprosto oprávněně a každý, komu na svobodě záleží a nadřazuje ji jiným – třeba materiálnějším lidským potřebám –, by ho měl chovat v úctě, byť by se s ním v názorech na to či ono třeba neshodl. Jestli měl osud Václava Havla nějaký leitmotiv, ústřední téma, byla to právě svoboda. Chápaná nejenom jako základní atribut člověka, ale i jako úkol, snad

poslání, práce – někdy i dost nevděčná a třeba i na první pohled marná. Václav Havel se snažil žít svobodně, navzdory omezením společnosti spoutané totalitou, stěnami vězeňské cely nebo protokolárními požadavky nejvyššího státního úřadu. Ta touha mu přinesla mnoho těžkostí a zavedla ho na všelijaká místa. Díky tomu, že ji následoval, ale mohl získat odměnu svobodných – vědomí, že všechny jeho úspěchy i zklamání, triumfy i pochybnosti byly právě jen jeho, že byl strůjcem vlastního života a že za něj přijal odpovědnost. Takový život vlastně nemůže skončit jinak než triumfem, byť by třeba mohl mít v něčem paradoxní podobu. Zrovna tohle ale Václavu Havlovi nikdo nemusel připomínat.

Ondřej Štindl
redaktor Lidových novin

Redakční spolupráce: Jan Zatorský, Jan Dražan, Petr Kamberský, Bára Buchtová **Výroba:** Petr Hloušek **Scan:** Petr Homolka **Manažer redakce:** Martin Michek **Marketing:** Alan Stonawski **Vydavatel:** MAFRA a. s., Anděl Media Centrum, Karla Engliše 519/11, 150 00 Praha 5, IČ 45313351, e-mail: dopisy@lidovky.cz. **Tisk:** Svoboda Press s. r. o.

Jsou gesta, která člověka vystihují, jeho přednosti a snad také slabosti.

Kořeny a život Václava Havla

Není pochyb, že s Václavem Havlem odešel nejproslulejší Čech přítomnosti. V posledních několika letech už sice o něm příliš slyšet nebylo, přesto Havel patřil do nejvyššího patra evropských státníků ve výslužbě, kde už dnes zůstávají víceméně pouze Margaret Thatcherová a Helmut Schmidt. Jiní velicí moderních evropských dějin jako Helmut Kohl se v politickém provozu ušpinili nebo si tak jako Lech Walesa neudrželi vážnost. Havel si uchoval čistý štít i obecný respekt.

Daniel Kaiser

Havlův život, to jsou dva poločasy oddělené zhroucením komunistického režimu v roce 1989. V prvních třiapadesáti letech, jež takřka bez přestávky strávil v opozici vůči režimu a pod neustálým tlakem úřadů a policie, tento mladý floutek postupně vyrostl a vyzrál v principiálního člověka, jemuž ani vidina dalších mnoha měsíců ve vězení nestála za to, aby si podal žádost o propuštění, protože režim by si to mohl vykládal jako náznak ústupku. Takových hrdinů ovšem po sovětském bloku běhalo více – Havlova jedinečnost je dána kombinací této heroické neústupnosti s literárním talentem a jakousi intelektuální zběhlostí, jíž dosáhnout bylo ve svobodnějších šedesátých letech v Československu teoreticky možné, nikoliv však běžné.

Koncem šedesátých let, tedy v epoše, jejíž kulturní nadvláda stále doznívá, se Havlovi podařilo proniknout do západního intelektuálního prostředí: jeho hry hráli v Berlíně, Londýně i New Yorku, s řadou západních umělců a intelektuálů se během svých občasných výjezdů osobně poznal, sdílel

některé jejich předsudky a ovládal jejich komunikační kódy. Tím zase jim usnadnil, aby českého dramatika považovali za našince a skrze pro ně nepředstavitelné zkoušky, jimiž Havel se ctí procházel, se dění za železnou oponou mohli jaksi na dálku zúčastnit. To nebylo bez významu, normálně se totiž západní umělecká a akademická levice o represe v komunistické části Evropy zajímala daleko méně než o represe v různých zeměpisně odlehlejších, ovšem prozápadních autoritářských režimech. A jistý stupeň této proslulosti hlavnímu českému disidentovi pomáhal držet se i v nejhorsších dobách nad vodou, také finančně.

Listopadem 1989 se začíná druhá část Havlova života, přichází uznání za první poločas. On sám si ve zpětném pohledu uvědomoval, že hmatatelných pomníků, položek, jaké si na konci mandátu mohou ze svého programového prohlášení odškrtnout úspěšné vlády, za ním mnoho nezůstalo. Vzhledem k tomu, kolik v těch třinácti letech výkonu prezidentské funkce pojal nápadů, s kolika vnitropolitickými i zahraničními iniciativami přišel a jak se trápil vždycky, když ho přepadl pocit, že se vývoj ubírá špatným směrem, to

může znít tvrdě, Havlův význam je nicméně převážně pasivní, spíš než na konkrétních činech založený na prosté přítomnosti a na tom, že se vědomě rozhodl propůjčit jedné historické epoše svoji tvář – v naději, že tak ovlivní i charakter oné epochy.

Nonkonformista

Narodil se 5. října 1936 do podnikatelské rodiny, která spoluurčovala vzhled Prahy. Dědeček Havel mimo jiné postavil Lucernu, tatínek vilovou čtvrť na Barrandově, strýc Miloš patřil k impresáriím meziválečného filmového průmyslu. Dědeček z matčiny strany Hugo Vavrečka zas byl úspěšný žurnalista (Lidové noviny), diplomat a manažer u Bati ve Zlíně. Havlův rodokmen sestával většinou z úspěšných lidí, kteří v pozdněrakouské a prvorepublikové společnosti zanechali dobrou stopu. Předpokladem jejich úspěchu však bylo, že se víceméně všichni přizpůsobovali vyšším politickým poměrům. Nejvíce to platí o strýci Milošovi, který si zadal i za druhé světové války. Zájem nacistů platil filmovým ateliérům i českým herečkám, na jejichž kariéru měl Miloš Havel z pozice producenta filmů podstatný vliv – to je třeba

Cena: 69 Kč

LIDOVÉ NOVINY

Václav Havel

5. října 1956
18. prosince 2011

člověk • politik • dramatik

OD ZÍTRA
V PRODEJI
PŘES SMS
UŽ TEĎ

SEŽENETE OD STŘEDY V TRAFIKÁCH nebo si jej můžete už teď objednat přes SMS přímo do své schránky. Stačí poslat **SMS** ve tvaru **LN VHA JMENO PRIJMENI ULICE CISLO MESTO PSC** (VZOR: LN VHA jan novak jindriska 16 praha 1 11000) na číslo **902 11** a speciál Václav Havel Vám doručíme do týdne na uvedenou adresu.

Cena odeslané SMS podle běžného tarifu vašeho operátora, konečná cena za speciál je hrazena příchozí zpoplatněnou SMS ve výši 69 Kč vč. DPH. Službu technicky provozuje ATS, infolinka 776 999 199 (po-pá, 9.00-16.00), www.platmobilem.cz.